

Naar een duurzame Nederlandse energieuishouding in 2050 – een reisgids

Marc Londo en Michiel Hekkenberg

Kernboodschappen voor beleidsmakers

- Duurzame energiehouding 2050: grote veranderingen
 - nog steeds betrouwbaar, schoon, betaalbaar
 - nog steeds belangrijk voor BV Nederland
- Energietransitie: onzeker, pijnlijk, duur, noodzakelijk
 - Zorg voor flexibiliteit binnen een robuuste basis
- Rol overheid niet zaligmakend, maar beleid is vereist
 - Diverse aanbevelingen voor onderweg

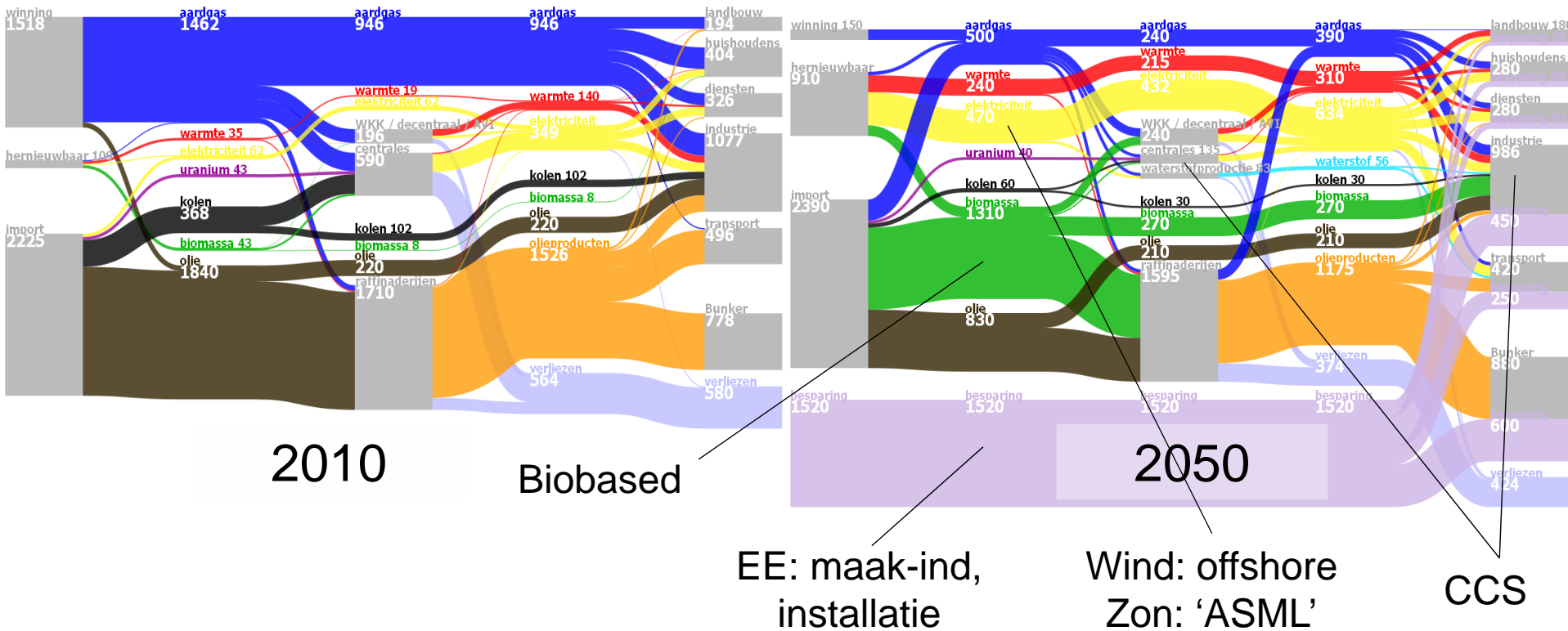
Veranderingen in NL energiehuishouding

- 'over ons':
 - Krapte op fossiele markten (m.n. olie)
 - NL verliest gasproductie en -export
- 'door ons'
 - Klimaatbeleid
 - Nieuwe technologieën
 - Nieuwe kansen

**zwak-gestructureerd
beleidsprobleem**

**reisgids,
geen roadmap**

Sankeys Nederlandse energiegebruik

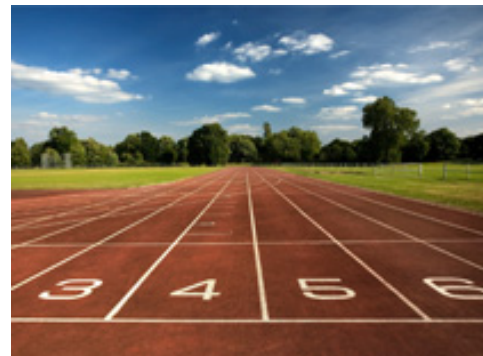
Van een gas- en olieland...

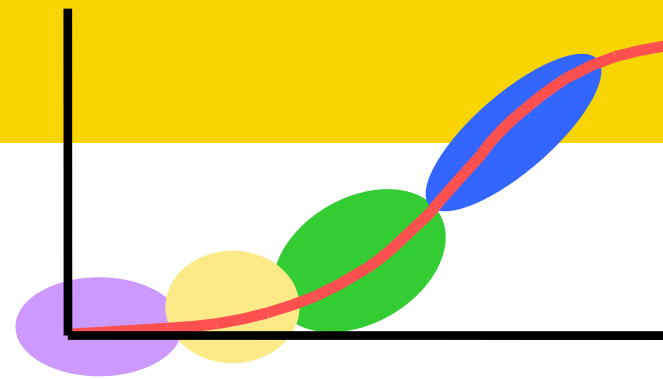
... naar biomassa, wind/zon en veel besparingen

Belangrijke issues en aanbevelingen

1. Consistentie van beleid

- Kies voor de robuuste lijnen en depolitiseer die
 - Let op flankerend beleid en co-benefits
- ~~• 'Uitgewerkt Deltaplan voor NL -80% in 2050'~~
 - Wel ruwe schetsen maken en bijstellen
 - Biobased Economy als robuust element uitwerken

2. Innovatiebeleid:

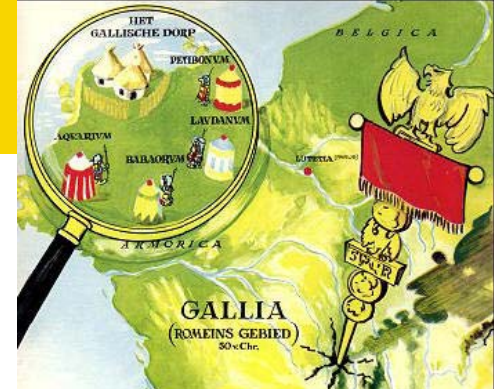
- Beleid(sperspectief) voor gehele innovatiecurve
 - Wees initieel breed, maar zorg voor focus en massa wanneer de markt in zicht komt
-
- Biobased innovaties stimuleren is één, maar waar blijft de “SDE voor hernieuwbare materialen”?

3. O ja, de burger/eindgebruiker!

- Betrek die vroeg bij ontwerp
- 'Echte' medezeggenschap
- Co-benefits en mede-eigenaarschap

- ~~• Stramien beslissen aankondigen-verdedigen~~
- Creëer ruimte voor co-creatie, vroege interactie
- Wettelijke procedures, proeftuinen

4. NL en EU- en mondiale ontwikkelingen:

- Neem nationaal beleidsvrijheid waar aanwezig
- Ontwikkel een energiediplomatie
 - gericht op eigenbelang in de transitie
 - niet (alleen) op gevestigde belangen
- Transport:
 - Fiscaal beleid, b.v. road pricing
 - Samenwerking met België en Duitsland rond waterstofinfra?

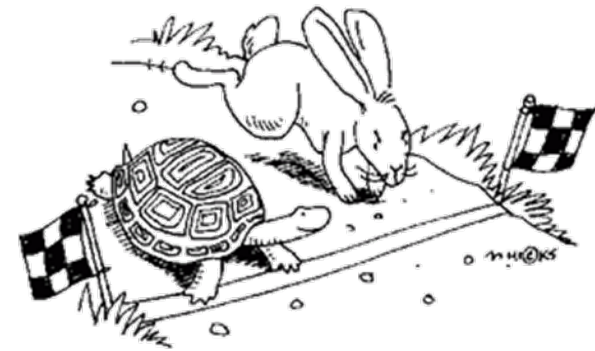
5. Transitie kent winnaars en verliezers

6. Markten, netten, finance

7. Timing en lock-ins:

Wat kan ik hier nu morgenochtend mee?

- Handvatten voor verstandig beleid
- Geen routekaart, receptenboek of to-do list

Maar:

- Test transitiebeleid op 7 aandachtspunten
- Stuur bij waar het mis gaat

Thank you

0224-568253

londo@ecn.nl

www.ecn.nl

